

Варшава, 19.03.2019

**Українська міграційна служба відмовила у притулку жертвам політичного переслідування
Жанарі Ахметовій та Ардак Ашим**

15.03.2019 стало відомо, що Державна міграційна служба України відмовила у наданні статусу біженця опозиційній блогерці із Казахстану Ардак Ашим. У той же день стало відомо, що українська міграційна служба повторно відмовила у притулку казахстанській опозиційній журналістці Жанарі Ахметовій. У 2018 році Верховний суд України визнав незаконним рішення про відмову Ахметовій у наданні статусу біженця та зобов'язав міграційну службу належним чином розглянути її заяву, однак вимогу суду було проігноровано. Рішення про повторну відмову Ахметовій у притулку було прийнято ще 22.12.2018, але видано воно їй було тільки 15.03.2019.

Жанара Ахметова – казахстанська журналістка та активістка ДВК (Демократичний вибір Казахстану) – опозиційного руху, який влада Казахстану заборонила за звинуваченнями в «екстремізмі», «розпалюванні соціальної ворожнечі» і «формуванні негативного образу влади»¹. У 2009 році казахстанський суд засудив Ахметову до 7 років в'язниці за звинуваченнями в «шахрайстві», але відстрочив виконання вироку до досягнення її дитиною 14-літнього віку (до 2021 року). Через опозиційну діяльність Ахметової, у червні 2017 року влада Казахстану, не маючи юридичних підстав, скасувала відстрочку виконання вироку.

У 2017 році Ахметова приїхала в Київ, де активізувала свою діяльність у ДВК. У жовтні 2017 року вона була арештована за екстрадиційним запитом Казахстану.

У листопаді 2017 року суд звільнив її з-під варті, що стало можливим завдяки зусиллям правозахисних організацій, адвокатів, українських та європейських парламентарів, міжнародної спільноти. Під час судового розгляду стало відомо, що в офіційних документах казахстанська влада назвала можливу адресу проживання Ахметової в Україні. Це може свідчити про проведення владою Казахстану оперативних заходів в Україні, а також про співробітництво спецслужб обох держав².

У липні 2018 року Жанара Ахметова повідомила, що невідомі особи намагались її викрасти у Києві. Журналістка вважає, що до цього причетні казахстанські спецслужби. В Україні журналістка часто помічає стеження за собою. 27.02.2019 за адресою проживання Жанари Ахметової у Києві прийшли озброєні поліцейські і повідомили, що їм надійшло анонімне повідомлення про замінування будинку. Саме в цей день у Казахстані проходили масові антиурядові протести, які Жанара Ахметова висвітлювала в соціальних мережах і на сторінках опозиційного руху ДВК. Жанара Ахметова вважає, що українські правоохоронні органи ведуть співробітництво з

¹ <https://ru.odfoundation.eu/a/8950,kollektivnaya-zhaloba-molchi-inache-budesh-obvinen-v-ekstremizme>

² <https://ru.odfoundation.eu/a/9106,za-toboy-prishli-zloupotrebleniya-procedurami-ekstradiy-nezakonnye-vydoreniya-i-pohishcheniya-zhertv-politicheskikh-presledovaniy>

казахстанськими спецслужбами і таким чином мали намір заволодіти комп'ютерною технікою у квартирі³.

18.10.2017 міграційна служба України відмовила Ахметовій у наданні статусу біженця. Однак 31.07.2018 Київський апеляційний суд зобов'язав міграційну службу повторно розглянути заяву Ахметової, а 17.09.2018 Верховний суд України підтвердив це рішення⁴. Відповідно до рішень судів, міграційна служба була зобов'язана належним чином, у повній відповідності із законодавством, розглянути заяву Ахметової на отримання статусу біженця. Незважаючи на це, 22.12.2018 Ахметовій повторно відмовили у наданні статусу біженця, про що її поінформували тільки 15.03.2019.

Група експертів, яка за запитом Європарламенту підготувала звіт про зловживання Інтерполом, назвала справу Жанари Ахметової одним із прикладів використання у політичних цілях «червоних повідомлень» Інтерполу⁵. Група Європейського парламенту «Зелені – Європейський вільний альянс» у своїй позиції в резолюції по Казахстану заявила, що влада цієї країни неправомірно вдається до використання механізмів Інтерполу і запитів про видачу політичних опонентів за кордоном, що підтверджується прикладом Ахметової⁶. У звіті Спеціального доповідача ООН з питання про становище правозахисників, як приклад вразливості жінок-правозахисниць, які шукають притулку в інших країнах, наводиться справа Жанари Ахметової⁷.

У листопаді 2017 року справу Ахметової обговорювали на засіданнях двох Комітетів українського парламенту – Комітету з питань прав людини та Комітету з питань свободи слова. Також на захист Ахметової висловилися, зокрема, правозахисні організації «Репортери без кордонів», Українська Гельсінська спілка з прав людини і Казахстанське міжнародне бюро з прав людини та дотримання законності.

Ардак Ашим – блогерка, активістка ДВК, яка стала жертвою каральної психіатрії у Казахстані. На батьківщині Ардак Ашим звинуватили в публікації у Facebook постів «негативної спрямованості проти влади»⁸ та примусово помістили у психіатричну лікарню, де блогерка провела більше місяця. Там Ашим скаржилася на погане самопочуття, що, на її думку, могло бути пов'язано з додаванням у їжу психотропних препаратів, щоб зробити з неї «божевільну». У травні 2018 року, під тиском міжнародної спільноти, влада звільнила Ашим із психлікарні.

Казахстанський суд виніс рішення про те, що «у момент здійснення злочину» Ардак Ашим «знаходилась у стані неосудності», і призначив їй примусове амбулаторне лікування в психоневрологічному диспансері. У червні 2018 року суд додатково призначив їй психіатричну експертизу.

Після звільнення Ашим вирішила втікати з Казахстану та просити політичний притулок в Україні. В Україні Ардак Ашим відчула, що її стан здоров'я погіршується, і перенесла операцію. Результати медичних обстежень показали низький рівень гемоглобіну і наявність важких металів у крові. Ашим переконана, що її отруїли в психіатричній лікарні у Казахстані.

Незважаючи на очевидні факти політичного переслідування на батьківщині, 06.03.2019 міграційна служба України відмовила Ашим у наданні статусу біженця. На захист Ашим висловилися міжнародні правозахисні організації Amnesty International⁹ та Human Rights Watch¹⁰. Спеціальний

---

³ <https://www.facebook.com/100012043548093/videos/590307231380723/>

⁴ <http://www.reyestr.court.gov.ua/Review/76519299>

⁵ [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/603472/EXPO_STU\(2019\)603472_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/603472/EXPO_STU(2019)603472_EN.pdf)

⁶ http://www.europarl.europa.eu/doceo/document/B-8-2019-0204_EN.html?redirect

⁷ <https://undocs.org/A/HRC/40/60>

⁸ <https://rus.azattyq.org/a/29137163.html>

⁹ <https://www.amnesty.org/en/documents/eur57/8298/2018/en/>

¹⁰ <https://www.hrw.org/world-report/2019/country-chapters/kazakhstan>

доповідач ООН з питання про становище правозахисників у своєму звіті говорить про те, що Ашим покинула Казахстан, щоб уникнути повторної примусової госпіталізації¹¹. У звіті Державного департаменту США акцентується увага на неправомірному переслідуванні Ардак Ашим за її діяльність як блогера¹². У резолюції Європейського парламенту по ситуації з правами людини в Казахстані справа Ашим згадується у контексті репресій проти представників громадянського суспільства¹³.

Жанара Ахметова і Ардак Ашим стали жертвами політично мотивованого переслідування в Казахстані. У випадку екстрадиції чи видворення з України Жанарі Ахметовій загрожують ув'язнення та торттури, а Ардак Ашим може бути повторно піддана каральній психіатрії. Згідно українського законодавства та ратифікованих Україною міжнародних конвенцій, такі особи мають право на захист. Відмовляючи Ахметовій і Ашим у наданні притулку, Державна міграційна служба України піддає їх небезпеці. Це протирічить міжнародним зобов'язанням України у сфері прав людини.

Ми закликаємо Державну міграційну службу України переглянути своє рішення щодо Жанари Ахметової і Ардак Ашим та взяти до уваги факти, які вказують на наявність підстав для надання статусу біженця. Раніше Фундація «Відкритий Діалог» уже звертала увагу на проблему систематичних відмов у наданні притулку в Україні особам, які стали жертвами політично мотивованого переслідування у себе на батьківщині¹⁴. Відповідно до статистики, у 2018 році суди скасували 39% рішень української міграційної служби¹⁵, що є показником непрофесіоналізму у роботі даного органу і давно назрілої необхідності його реформування. Ми закликаємо українську владу, зокрема, Уповноваженого Верховної Ради з прав людини та Народних депутатів України, звернути увагу на дану проблему. Україна не повинна сприяти авторитарним режимам у переслідуванні інакодумців і противників режиму.

Для отримання більш детальної інформації, будь ласка, звертайтеся:

Максим Ситніков – maksym.sytnikov@odfoundation.eu

Людмила Козловська – lyudmylakozlovska@odfoundation.eu

Фундація «Відкритий Діалог»

---

¹¹ <https://undocs.org/A/HRC/40/60>

¹² <https://www.state.gov/documents/organization/289492.pdf>

¹³ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//NONSGML+TA+P8-TA-2019-0203+0+DOC+PDF+V0//EN>

¹⁴ <https://nv.ua/opinion/ukrainskaja-lovushka-dlja-politicheskikh-bezhentsev-2252659.html>

¹⁵ https://www.facebook.com/permalink.php?story_fbid=2124083687704176&id=100003076976945